

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Мария Василева Тотева, дмн

относно дисертационен труд на тема „Изследване на рисковите фактори за инциденти при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания” на Ивелина Статева Кирилова, с научен ръководител доц. Стоян Андонов, доктор за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”, в докторска програма „Теория и методика на спортната наука, професионално направление 7.6” Спорт.

Социалната политика на всяка държава трябва в оптимална степен да бъде насочена към подобряване на здравето и кондицията на населението в т.ч. и на индивидите в неравностойно положение. Това изисква разработване на съответни програми, материални ресурси, квалификационни кадри т.е. комплекс от активности, насочени към жизнения статус на увредените. В този смисъл темата на разработения дисертационен проект е с актуален характер и има своята научно-практическа значимост.

Дисертацията е от 176 стр. в т.ч. 8 стр. приложения. Тя е онагледена с 16 таблици и 53 фигури. Списъкът на литературата е от 200 заглавия, от които 34 на български език и останалите на латиница.

Използвана е стандартната структура на подобен тип разработка, а именно увод; литературен обзор; цел, задачи, методика и организация на изследването; анализ на резултатите в различни направления; изводи и препоръки; библиография.

Литературният обзор е диференциран в 5 направления. В първото се представя актуална информация за броя на децата със специални потребности в България по отношение степента на техните увреждания и състоянието на проблема. В критичен план накратко се коментира ролята на физическата активност при този контингент и сравнително по-подробно – приложението на адаптирани програми във водна среда (главно въз основа на чуждестранния опит).

Специално внимание отделям на раздела свързан с проблемите на риска при занимания с плувния спорт. Голямата част от материала са

библиографски данни от по-общ характер. Независимо от това, оценявам особено положително стремежа на авторката към разностранното му обсъждане в различен аспект.

В последната част на обзора акцентът е в коментара на голям брой назалогични единици, техните признаци като в сравнително малка степен е представена спецификата на обучителните програми при различните увреждания.

Работната хипотеза представлява успешен завършек на литературния обзор, но би могла да бъде сравнително по-обширна и с по-изразен хипотетичен характер.

Въз основа на нея е формулирана логична цел на изследването, която отговаря на научната идея, но би могла по-успешно текстово да бъде конкретизирана. Изведените 6 основни задачи очертават насоките на експерименталната работа.

Контингентът на изследването е от 116 д., от които 51 деца с увреждания; техните родители (51 д.); 8 професионалисти, работещи във водна среда с деца с увреждания и 6 студенти от специалността „Адаптирана физическа активност и спорт” от НСА.

Използвана е богатата методика за идентификация на рисковите фактори, включваща контент анализ, провеждане на интервю, анкета, теренни наблюдения, видеозаписи и качествена оценка на риска при занимания във водна среда от деца със специални потребности. Материалът е добре систематизиран и ясно очертава етапите на наблюдение.

Резултатите са обработени чрез използване на честотен математико-статистически анализ.

Обсъждането на резултатите е диференцирано в 6 направления, а именно:

- идентификация на практиките във водна среда при деца с увреждания;
- анализ на информацията получена от родителите;
- анализ на видеоматериалите;
- анализ на резултатите от фокус групата;
- анализ на резултатите на предметната среда.

Обсъждането на информацията относно състоянието на съществуващите обучителни практики е направено подробно и компетентно. Успешно се разкриват основните проблеми, свързани със

заниманията на увредените деца във водна среда, които до голяма степен имат организационен характер.

Анализът на данните от информацията на родителите и проведените интервюта с тях, допринася за обективните заключения, свързани със здравните и в частност психически проблеми на занимаващите се с плуване деца.

Много положителен факт е видеонаблюдението проведено от докторантката. Използваната техника позволява реална преценка за поведението на занимаващите се, техните родители и спортни педагози от фокус групата. По обективен начин се регистрират ситуации, които са предпоставка за рискови инциденти.

В два самостоятелни раздела (III.5 и III.6) са коментирани факторите на физическата и предметна среда, чийто недостатъци в строителство и оборудване са причина за тежки инциденти.

Извършената систематизация на специфичните рискови фактори са основа за разработване на система за контрол на тези фактори. Това позволява логичен успешен завършек на научната теза. Моделите за контрол са диференцирани съобразно превенция преди инцидентите, по време на проявата им и след рисковата ситуация. Те са конкретизирани в четири направления, а именно човешки фактори; фактори на оборудването; на средата и социално-икономическата характеристика. Въз основа на адекватна програма са разработени подходящи процедури за предотвратяване на риска при плувните занимания.

Дисертацията завършва с 6 извода, които отразяват успешното изпълнение на поставените задачи. Предложени са 5 препоръки, от които последната би могла да отпадне.

Във връзка с проучването са публикувани 2 научни статии. Авторефератът отразява основните части на изследването.

Работката е лично дело на кандидатката, без данни за плагиатство.

Заключение

Представеният научен труд на тема: „Изследване на рисковите фактори за инциденти при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания” е израз на висока професионална компетенция на авторката. Тя е активен участник и организатор в многобройни научни проекти по тази проблематика. Това

позволява нейните резултати да имат подчертана научно-практическа значимост за предотвратяване на рисковите ситуации във водна среда при деца с увреждания.

С най-голяма убеденост предлагам на Уважаемото научно жури да присъди научно-образователната степен „Доктор” на Ивелина Статева Кирилова в докторска програма програма „Теория и методика на спортната наука, професионално направление 7.6” Спорт.

Рецензент:

проф. д-р Мария Василева Тотева, дмн

SCIENTIFIC STATEMENT

by prof. Maria Vasileva Toteva, D. sc. (medicine)

on the dissertation thesis titled „Study of the risk factors for incidents in carrying out activities in aquatic environment by children with disabilities” of Ivelina Stateva Kirilova, prepared under the scientific supervision of assoc. prof. Dr. Stoyan Andonov, in order to be awarded the educational and scientific degree "Doctor", in the Doctoral Program "Theory and Methodology of Sport Science, Professional Field 7.6" Sport.

The social policy of each country should, to an optimal extent, be aimed at improving the health and physical wellness of the population, including disadvantaged people. This requires the development of relevant programs, material resources, qualified specialists, i.e. a complex of activities aimed at the life status of the disabled people. In this sense, the topic of the dissertation project is up-to-date and has its scientific and practical significance. The dissertation was developed in 176 pages, including 8 pages of appendices. It is illustrated with 16 tables and 53 figures. The dissertation bibliography contains 200 titles, of which 34 in Bulgarian language and the rest in Latin script. The standard structure of this type of scientific work has been used, namely introduction; literature review; purpose, tasks, methodology and organization of the study; analysis of the results in different directions; conclusions and recommendations; bibliography.

The literature review is differentiated in 5 directions. The first one presents up-to-date information on the number of children with special needs in Bulgaria in terms of the extent of their disabilities and the state of the problem. This part presents a brief critical comment on the role of physical activity in this contingent and, in a more detailed way, the application of

adapted programs in the aquatic environment (mainly on the basis of foreign experience). I pay here special attention to the section on the risk issues in swimming sports. A significant part of this section contains bibliographic data of a more general nature. Nonetheless, I particularly appreciate the author's striving for his multifaceted discussion in a different way.

In the last part of the survey the emphasis is on the comment of a large number of nosology items and their characteristics, as the specificity of the training programs for the various types of disabilities is presented to a relatively small degree.

The research hypothesis stems logically from the literature review; it could be however relatively more extensive and more hypothetical.

Based on this, a logical aim of the research is formulated, which corresponds to the scientific idea, but could be better worded in a more concrete statement. The 6 main tasks outline the directions of the experimental work.

The contingent of the study encompasses 116 children, including 51 children with disabilities; their parents (of the 51 children with disabilities); 8 professionals working in the aquatic environment with children with disabilities and 6 students from the specialty "Adapted Physical Activity and Sport" at the National Sports Academy.

A rich methodology for identifying risk factors, including content analysis, interviewing, survey, field observations, videos and qualitative risk assessment concerning children with special needs in aquatic activities, has been used. The research material is well structured and clearly outlines the stages of observation.

The data were processed by mathematical and statistical analysis of frequency distribution.

The discussion of the results is differentiated in 6 strands, namely:

- identification of practices in aquatic environment for children with disabilities;
- analysis of the information obtained from parents;
- analysis of video materials;
- analysis of the focus group results;
- analysis of the results of the equipment study.

The discussion of the information on the state of existing training practices is developed in detail and with the necessary competence. The main problems related to the activities of disabled children in aquatic environment, most of which are basically of organizational nature, have been successfully revealed.

The analysis of parental information and the data from the interviews with them contributes to making objective conclusions about the health and, in particular, psychological problems of the children involved in swimming.

A very positive fact is the video surveillance conducted by the doctoral student. The technical devices have allowed for a realistic assessment of the behavior of the participants involved in the observed activities, their parents and sports pedagogues in the focus group. There are situations, registered in an objective way, that proved to be a prerequisite for risk incidents.

The factors of the physical environment and facilities design, which, with different types of deficiencies in construction and equipment are the cause of serious incidents, have been discussed in two separate sections (III.5 and III.6).

The proposed systematization of specific risk factors has been the basis for developing a system for managing these factors. This leads to a logical completion of the scientific thesis. The control patterns have been differentiated according to the time of pre-accident prevention, during their occurrence and after the risk situation. They have been divided into four

fields, namely human factors; factors affecting the equipment environment; factors of the physical environment and socio-economic characteristics. Based on an adequate program, appropriate risk prevention procedures for swimming activities have been developed.

The dissertation work ends with 6 conclusions that reflect the successful completion of the assigned tasks. Five recommendations have been proposed, of which the last mentioned could be eliminated.

Two research papers have been published in connection with the current study. The author's abstract reflects the main areas of study.

The dissertation thesis is an original work of the candidate, with no plagiarism data.

Conclusion

The presented scientific thesis on the theme „Study of the risk factors for incidents in carrying out activities in aquatic environment by children with disabilities” is an expression of high professional competence demonstrated by the author. The author is known as an active participant in and initiator of numerous scientific projects on this subject. This allows the dissertation's results to have a strong scientific and practical significance for risk prevention situations concerning children with disabilities doing exercises in aquatic environment.

With the utmost conviction, I propose to the Honorable Scientific Jury to award the scientific and educational degree “Doctor” in the Doctoral Program "Theory and Methodology of Sports Science, Professional Field 7.6 Sport” to Ivelina Stateva Kirilova.

Reviewer:

Prof. Dr. Maria Vasileva Toteva, D.Sc.(medicine)